

Տ. ԳՆԵԼ ԱՔԵՂԱ ՍՈՂՈՄՈՆՅԱՆԻ ՔԱՐՈՋԸ՝ ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ

(22 դեկտեմբերի 2002 թ.)

*«Որ բարձրացուցանե՛
զանձն՝ խոնարհեացի, և որ խոնար-
հեցուցանե՛ զանձն՝ բարձրացի»:*

*«Ով որ բարձրացնում է իր անձը,
պիտի խոնարհվի, և ով խոնարհեցնում է
իր անձը՝ պիտի բարձրանա»:*
(Մաթթ. ԻԳ 12)

Ավերարանը մեզ ավանդում է մի շարք օրինակներ, որոնք մեր առջև հավերժացնում են խոնարհության հաղթանակը:

Անմոռանալի է Նովիանենտ Մկրտչի օրինակը, որն ինքն իրեն անաթան էր համարում Քրիստոսի կոշիկները կապելու, և փառավոր վարձապրությամբ Հիսուսի կողմից ասվեց, թե մարդկանց որդիների մեջ երբեք չի ծնվել ավելի մեծը, քան Նովիանենտ Մկրտիչը: Նույն խոնարհությունն ուներ նաև Կափառնայումի հարյուրապետը, որը դիմեց Փրկչին՝ ասելով. «Տե՛ր, ես արժանի չեմ, որ դու իմ հարկի տակ մտնես» (Մաթթ. Ը 8): Եվ Հիսուս հեռվից նրա ծառային բժշկեց:

Իսկ այսօր, Սուրբ Պապարագի ընթացքին, Ղուկասի Ավերարանից ընթերցված փարիսեցու և մաքսավորի առակում Հիսուս մեզ ուսուցանում է մարդկային գոռոզության և խոնարհության մասին, թե Տերը պիտի խոնարհեցնի նրան, ով որ հպարտացած էր, և կբարձրացնի մյուսին, ով որ ինքն իրեն խոնարհեցնում էր և նվաստացնում Աստծո առջև:

Տաճարում աղոթքի ժամանակ, որտեղ հավաքված էին տարբեր խավերի մարդիկ, առանձնանում էին երկու հոգի, որոնք նույնպես կանգնած էին աղոթքի, բայց նրանց աղոթքները ակնհայտորեն տարբեր էին: Նրանցից մեկը փարիսեցի էր, որը հրեական հասարակության այն շերտին էր պատկանում, որին հարգում էին, որովհետև մեծ զգուշությամբ և ծայրահեղ նախանձախնդրությամբ էին պահում օրենքը:

Նա համարվում էր օրինավոր և պարվավոր մի անձ, որն Աստծուն մոտ կանգնած ինքն իր մասին մեծ կարծիք ուներ և, պայմանավորված այդ համարմամբ, հպարտությամբ աղոթում էր՝ ականալելով, թե Աստված պարտավոր էր իրեն շնորհներ տալ, որովհետև ինքը բոլորից արժանավոր էր. «Փա՛ղք Քեզ, Աստված,- ասում էր,- փառք Քո Սուրբ Անվանը. ամբողջ աշխարհը լեցուն է անիրավ, հափշտակող և շնացող մարդկանցով, փա՛ղք Քեզ, որ ես նրանց նման չեմ»:

Այսպես գոռոզությունից և ինքնավստահությունից դրդված նա՝ հայացքն ուղղում է ոչ այնքան հեռու կանգնած մաքսավորին՝ ասելով. «Ահա այն մաքսավորն էլ նրանցից մեկն է,

որքան հափշտակություններ է արել. ես դրանցից ոչ մեկը չեմ գործել: Այլ հակառակն՝ օրենքի պահանջած բարեպաշտությունները հոժարությամբ եմ կատարել, և եթե մյուսները փարվա մեջ միայն մեծ քաղության ծոմն են պահում, ես շաբաթը երկու օր ծոմ պահելու սովորությունը չեմ խախտել, ըստ օրենքի փաստաթղթերը ճշտությամբ եմ վճարել, նույնիսկ անանուխի և փեզենայի հարկ եմ տվել: Փա՛նք Քեզ, Աստված, որ ինձ սրբության մեջ ես պահել և շնորհներիդ արժանի արել»:

Այսպիսով փարիսեցին ինքնագովությամբ վերջացնում է իր աղոթքը: Օրինապահ, արդար, ըստ իրեն՝ ոչ մեղավոր փարիսեցին որևիցե այլ բան չունեի Աստծուց խնդրելու, որովհետև կարծում էր, թե ինքը կատարյալ է: Ներաբար վերջին անգամ արհամարհական հայացքով նայում է մաքսավորին և դուրս գալիս փաճարից:

Ի հակադրություն փարիսեցու, անհամեմատելիորեն փառքեր էր մաքսավորի աղոթքը: Այս առակում մենք տեսնում ենք մի խոնարհ անձնավորություն, որ Աստծո Սուրբ Տաճարի մեջ չէր համարձակվում գլուխ բարձրացնել, որպեսզի չհանդիպի Ողորմած Աստծո հայացքին, այլ գեպին ընկած, աչքերը խոնարհած, ձեռքերով ուժգին խփում էր կրծքին՝ հիշելով, թե քանի անգամ անիրավ գործեր է արել. զգում էր, որ մեղանջել է Աստծո առջև, Նրա շնորհներին անարժան է գտնվել, բայց անկեղծ սրտով զղջում էր՝ մտածելով, որ Բազում-Ողորմ է Երկայնամիտ Տերը չի ցանկանում մեղավորի դատապարտությունը, այլ սպասում զղջման. «Աստուած, քա՛նա զիս զմեղաւորս»:

Ահա այս էր նրա ամբողջ աղոթքը, բայց ի՛նչ խոնարհ խոստովանություն և ի՛նչ գեղեցիկ աղերսանք: Ծիշո՛ւ է, կարճ էր նրա աղոթքը, բայց այնքան կրկնված և հավաքով լեցուն:

Անշուշտ հեռվից դիտողի համար պիտի այն կարծիքը ձևավորվեր, որ Աստված պիտի գոհ լիներ օրինապահ փարիսեցուց և երես դարձներ գողացող, անիրավ մաքսավորից: Սակայն Տիսուսի դատողությունը բոլորովին հակառակն է:

«Աստծո առաջ,- ասում է,- մաքսավորն արդարացավ և Աստծուց թողություն ստանալով, դուրս եկավ փաճարից ներված ու սրբված, իսկ արդար, բարեպաշտ երևացողը նոր մեղքի տեր եղավ և փաճարից դուրս եկավ ավելի մեղավոր»:

Միեւնիներ, փառքերությունն աղոթքում արտահայտված հոգու դրսևորման մեջ է: Ինքն իրենով գոհ եղողը զղջում չունի, մարդկանց խաբելով, կարծում է, թե Աստծուն էլ հնարավոր է խաբել: Միայն ուրիշներին երևալու համար օրինապահությունը առաքինություն չէ, բուն առաքինության ոգին գոյություն չունի նրա մեջ, միայն կեղևն է փայլուն, իսկ միջուկը՝ փրամ է:

Միեւնի քույրեր և եղբայրներ, եթե մենք այսօր զգում ենք մեր հոգում և մտքում, որ մենք էլ ենք այս փարիսեցու պես, ապա պիտի ազարվենք նրանից, կանգնենք խոնարհության ճիշտ ճանապարհին, որը տանում է դեպի կատարյալ զղջում, դեպի մաքրագործում և, ի վերջո, դեպի Քրիստոս, որովհետև մեր Տերը չի խաբվում արտաքին երևույթներից, այլ մեր սրտերն է քննում: Եվ մեղավորի աղոթքը կընդունվի Աստծո կողմից կատարյալ զղջումով, որ պարունակում է անկեղծ ցավ, հատուցման պարտաստակամություն և չմեղանջելու ձգպում:

Սիրելի ժողովուրդ, եկեք փորձենք յուրացնել մաքսավորի խոնարհ պատկերը և մեր սրտից բխած աղերսանքը նրա հետ միասին կրկնելով՝ ասենք. «Աստուած քաւեա զիս զմեղաւորս, Աստուած քաւեա զիս զմեղաւորս, եւ կեցո»:

Անկասկած, անուշաբույր խնկի նման պիտի վեր բարձրանա մեր աղոթքը, և մենք ևս մաքսավորի պես, եթե ոչ բոլորովին սրբված, բայց սրբության և արդարության կյանքն ապրելու մեծագոյն բաղձանքով, մեծագոյն որոշմամբ զորացած՝ այսօր և մեր բոլոր ապրած օրերին դուրս կգանք աստվածակերպ այս կամարներից ու խաղաղ հոգով կվերադառնանք մեր տները:

Ահա այսպես Հիսուս եզրակացնում է, թե «ով ամբարտաւանութեամբ բարձրացնում է իրեն, ընկնում է Աստծո երեսից, ցածրանում ու ստորանում է, իսկ ով որ ճշմարիտ խոնարհութեամբ է ինքն իրեն ստորադատում, ևս վստահաբար կհանդիպի Աստծո գթությանը և իրապես կբարձրանա»:

Ճևորից, սէր եւ աստուածային սրբաւար զօրութիւնն եղիցի ընդ ձեզ եւ ընդ աւանեստանս. ամէն: